

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utcza 11.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve 8 frt
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A jó tanácsok.

Trefort Ágost ur a tudományos akadémiában nagy díszbeszédet tartott a tudományról és ki mondta, hogy a tudomány az a fentartó elem, mely a nemzeteknek megadja az erőt, hogy a világtörténelem viharai közt fennmaradhassanak, és biztatja a nemzetet, hogy a lehető legnagyobb mérvben sajátítsa el e fegyvert.

Nagyon nehéz volna Trefort ur szavait oly képen venni bírálat alá, hogy ellenkező következtetést vonjunk le. Nincs is ez szándékunkban. Egyet azonban mégis szeretnénk megtudni Trefort urtól: vajjon a nemzethez tartozónak, a nemzet test egy részének ismeri-e azokat a Magyarországon született, Magyarország sorsában osztozó állampolgárokat, kik véletlenül a zsidó vallás követői? Ugyanis az a bizonyos történelem, mely kérlelhetlenül jegyzi az eseményeket, följegyezte az utókor számára azt is, hogy Trefort egykor, nem is oly régen, Pozsonyban ugyan-ezeknek a honpolgároknak, kik elég szerencsétlenek voltak zsidóknak születni, épen ellenkező tanácsot adott, azt, hogy ne csak őrizkedjenek a tudomány intensív elsajátításától, de még óvakodjanak attól a pályától is, hol ezt érvényesíteni lehetne, óvakodjanak még rálépni erre a pályára.

Ugy látszik, Trefort miniszter urban a mellett a sajtóság mellett, hogy szeret sokat beszélni, nincs meg az a tulajdonság, hogy vigyázni is tudna rá, hogy következetlenségbe ne essék. Pedig ez baj. Mert Magyarországnak oly kultuszminisztere, ki jubileumi időn át vezeti a magyar közoktatás ügyét, nem oly férfiak közé tartozik, kiket a történelem ignorálhat, és a bajt csak fokozza az, hogy az ellenmondás elkerülése nem is került volna sok fáradságba, sőt csak szépítette volna a beszédet. Minő helyes lett volna például az, ha Trefort az akadémia diszülésén elmondott beszédében még hozzátette volna szónoklatához azt, hogy tanácsa csak azoknak szól, kik nem zsidók, mert a zsidók — sat. lásd a pozsonyi beszédet.

Szerencséje azonban Trefort urnak, hogy a világ gyorsan feled. Mi feljegyeztük ugyan e tanácsát, de csak a történelem számára, mert a magyar zsidóság e tanácsot másnak mint a pró kellemetlenségnek nem vehette. Mert hát csak apróságnak veszik azt, mikor valaki a zsidóság ellen támad. Hiszen az a zsidó nem oly polgára a hazának, mint a többi nem fizeti úgy a vér- és pénzádót mint a többi és tehát ne is válasszon tudományos pályát, hogy ne legyen neki alkalma a közügyekhez hozzászólni. — Elég a zsidónak, ha meg van engedve neki, hogy dolgozzék és adózzék. Az egyenjogúsítást visszavonni nem lehet, de meg lehet akadályozni a jogok gyakorlására való tehetség megszerzését.

Valóban, elmegy a kedve mindenkinek attól, hogy Trefort ur beszédeit komolyan vegye és csak az a sajnálatos, hogy az állás, mit Trefort ur betölt, megköveteli mégis, hogy figyelembe vegyék az onnan hangzó szókat, és így az a nyibus, mely kell, hogy körülvegye a magyar közoktatásügy vezetőjét, erősen megszagattatik. Ez a sajnós az egész dologban és nem Trefort következetlensége, nem a zsidóknak adott oldalvágás.

Tudjuk, hogy a zsidóság érvényesíti magát. Egész küzdelme oda irányul és nem egy a példa, hogy még a létért való küzdelem is másodrendű kérdéssé alacsonyul a mellett, hogy a zsidó épen az ő tudományos fejlődése segítségével mind azt a helyet, mit elfoglalni csak a képzettség jogosít, elfoglalhassa és megtarthassa. Tudjuk, hogy ez az, a mi fáj azoknak, kik a zsidóságban, ha nem is antiszemiták, valami idegen elemet néznek és félnek, hogy ez a maroknyi nép, a mely ma már annyira betolakodott a nemzettestbe, hogy csak a vallása különbözteti meg, el ne ragadja tőlük a hegemoniára való privilegiumot. Eltekintve azonban attól, hogy ez sokaknak tetszik, mégis örvendetes dolog az. Még Trefort daczára is örvendetes. Nem a zsidóság érdekében, a h a z a é r d e k é b e n ö r v e n d e t e s. Mert a zsidó nem tud kozmopolita lenni. A zsidónak szüksége van hazára és

akárhogy szemére vetik is, hogy a más országban lakó zsidóval szemben nem feledi el soha azt, hogy egy valóság hívei mindketten, azért mégis megvan a s a j á t nemzetisége is. Hisz e vádat Trefortnak is szemére lehetne vetni, szemére minden más felekezetnek, mert minden vallásfelekezet figyelemmel kíséri a külföldi, az idegen hitsorsosok történetét, a római katolikus épügy, mint a reformatus, a török épügy, mint a zsidó. Sőt talán Trefortnak e tekintetben többet lehetne szemére vetni, mint a zsidóknak. De a mint a róm. katolikus, a reformatus, ha magyar állampolgár, nem más hazának, hanem egyedül saját hazának javára fordítja élettapasztalatait, tudományát, úgy nem cselekszik másképp a zsidó sem, mert egyszerűen nem cselekedhetik másképp.

Akár hogy igyekezzék tehát Trefort a zsidóságot óvni a tudomány áldásaitól és azt csak az ő hitrokainak fentartani, azért a zsidóság e tekintetben nem fogja bevenni Trefort tanácsát. Ha nem volna a zsidónak elég belátási tehetsége erre és ha először másképp kellene megtanulnia azt, mi a tudomány becse, még akkor sem tehetne egyebet, mint teljes erővel, teljes buzgalommal hozzálatni, hogy e hatalmas fegyvert minél gyorsabban megszerezze, mert az élet kéréllhetlen nyomása is erre kényszeríti, de megnyugodhatik mindenki, hogy ha a legnagyobb mértékben a zsidóságnak sikerülne is e fegyvert elsajátítani, ha ennek következtében a zsidóság még több, majdnem kizárólagos befolyást gyakorolhatna e nemzet történetére, bizonyára nem lenne az sem rosszabb, sem dicselebnebb, mint eddig voltak megírva e nemzet történetének lapjai, sőt a zsidóságban talán erősebb akaratra talál-

nánk, hogy a nemzetnek eddigi fénye még jobban növekedjék. E miatt nyugodt lehet mindenki és e miatt a zsidók sem ütköznek meg Trefort beszédein. Tanulunk tovább és igyekszünk a megszerzett tudományt érvényesíteni.

Trefort ur pedig csak szonokoljon tovább. Talán ki fogja szonokolni a tudománynak is valami felekezetiségét.

Dr. G.

A zsidó hitközségi hivatalnokok állandósítása.

Kevésnek van meg mai nap az lelki bátorsága, hogy váleményét és meggyőződését szabadon, határozottan mindenkivel szemben ki merje mondani. Manapság szokássá vált a többséggel tartani, a sokaságnak hódolni, az individuális nézetet és meggyőződést, legyen ez a legigazságsabb és legméltányosabb is a többség nézeteinek alárendelni még akkor is, ha ezek se az igazságnak, se a méltányoságnak meg nem felelnek. Szokássá lett minden jobb érzelmet, minden jobb akarat és indulatot, mely egyesek még romlatlan érző kebeleiben föllobban a népszerűségnek áldozatul hozni és inkább a legnagyobb lelki gyötrellemmel elfojtani, mintsem a sokaságnak nyíltan kimondani, hogy téved, a többségnek szemére lobbantani, hogy eljárása helytelen. Ilyen körülmények közt valóban jól esett, az a cikk, mely nemrég egy hitközségi titkár tollából eredt s a melyben a zs. hitk. hivatalnokok sajnálatra méltó helyzete hűségesen le volt festve és melyben bátran, minden tartózkodás nélkül ki van mondva a községnek, hogy igazságtalan és szemükre lobbantja, hogy méltatlan az eljárás,

T Á R C Z A.

Párisi ujdonságok.

— Az Egyenlőség tárczája. —

Páris, majus hó 11.

Olyan viszonyokat élünk most itt, mint a minőket körülbelül hat évvel ezelőtt Budapesten átéltünk, mikor az antiszemita Magyarországban keletkezett. Itt is ott is egy teljesen ismeretlen és tehetségnélküli, de a nagyvási hóborttól megmérgezett egyén vetette fel magát ugynevezett társadalommentőnek, hogy a népbujtogatás zaja az ő nevét hangozza vissza. A Drumont „la france juive“ cz. brosúrje még mindig beszéd tárgyát képezi ép úgy, mint a hogy Istóczy első parlamenti beszéde a napiesemények felszínén tartotta magát. A közönség eleinte nem olvasta ugyan Drumont unalmas iratát, de az újságok kivonatos cikkeit és magyarázatait figyelemre méltatta, mint valami új dolgot, mi nem mindennapi töltelék a hirlapok hasábjában. Drumont vakmerő hazugságait az iratában megtámadottak ezáfolat nélkül hagyni nem akarták és ez adta meg férczművének azt az érdeklődést, mely valóban jobb tárgyra lett

volna méltó. Drumont megtámadott zsidó és zsidó származású írókat és a közönség, mely nem a támadásra, hanem inkább a védelemre kíváncsi volt, csakhamar abba a helyzetbe jutott, hogy várakozása beteljesüljön. És ez volt az oka, hogy Drumont irata megjelenése után mindjárt nagy port vert fel. De hozzájárult az irat iránti érdeklődés felkeltéséhez még az a tény is, hogy a szerzőnek párbajt kellett vívnia Mayerrel, a Gaulois szerkesztőjével, ki az antiszemita firkaszt súlyosan megsebezte. Drumont már nem fiatal ember, és habár rég óta lapoknál dolgozik, irodalmi multja azért nincsen. Mindig másodrendű szerepet játszott a lapoknál, a hol dolgozott. Fontosabb journalistikai munkát egy lapnál sem bíztak rá. A császárság alatt egy „Inflexible“ cz. szennylapnak volt munkatársa, mely vállalatról később kitűnt, hogy agent provocateur szerepet játszott és hogy a párisi titkos rendőrség zsoldjában állt. Hogy aztán ez a nagy antiszemita egy radikális laphoz, a „Libertéhez“ került, azt is csak annak köszönhető, hogy reporterszolgálatokat teljesített, és e minőségben olyan érdekes hazugságokat hordott össze, hogy végre maga a „Liberté“ is megsokalta a folytonos füllentéseket és egy szép napon elbocsátották.

melyet hivatalnokaik irnyaban követnek el. Felhivja végül a hivatalnokokat, hogy helyzetük javítására a hitközségekkel egyetértőleg hívjanak össze k o n g r e s s z u s t, melyen a hitközség és hivatalnok közötti viszony rendeztesék, szóval a véglegesítést indítványozni és szabályilag rendezni. — Minden zsidó hitk. hivatalnokszive mélyéből fog a cikkiró úrnak bátor fellépése fölött örvideni, mert minden hivatalnok keservesen és fájdalommal tapasztalja, hogy bizonytalan állása nem csak az előjáróság, hanem egyesek szeszélyétől is függ, kik a hivatalnokot nem mint a kalendáriumot minden évben, hanem mint a holdat, minden hónapban akarnák a megújítását. Minden hivatalnok tudja, hogy csak addig van némi becse, amíg munka erő van benne. Ha fekete haja deresedni kezd, akkor minden perczen várhatja a katasztrófát, hogy elismerésül a tanúsított hűség, pontosság és szorgalomért elbocsátatik, helyére pedig azonnal jelentkezik sok, ki új erővel indulna a pályának, mert sok a szerencsétlen. — Örömmel fogadja minden hivatalnok a javaslatot is és már is bizonyos reményekkel kecsegteti magát, hogy végre az össze hívandó kongresszus talán módót fog találni helyzetünk enyhítésére. De hogy a hitközségek beleegyezését a hivatalnokok a megtartandó kongresszushoz kinyerhessék, nézetem szerint tanácsos lenne elértekezletet tartani, melyben törekednének a hivatalnokok kipuhatolni, hogy mily mértékben okai ök maguk az ellenök elkövetett méltatlan eljárásnak; mert tagadhatatlan, hogy sok zs. hitk. hivatalnok nem érdemli, hogy selyem párnára fektessék — a pokrócz is elég neki. — Vannak hivatalnokok, kiknek magaviseletét egy évig is tünni galambépet kíván, nem még hogy a község örök szerződést kössön velük. — Gyüljenek egybe a hivatalnokok kerületenként, tartsanak értekezletet,

találjanak módót a hivatalnoki kart a salaktól való purificálására, lépjenek fel szigorral saját tagjaik ellen is és küszöböljenek ki sorunkból mind azon elemeket, melyek tisztességtelen magaviseletük által a hivatalnoki kar reputációján csorbat ejtenek. Ha a hivatalnokok ezen eljárást követnék biztosan számíthatnának arra, hogy a községek késznek mutatkoznának a zsidó hivatalnokok állapotát javítani, helyzetüket a többi hivatalnokokéhoz viszonyítani és beleegyezének, hogy kongressust hívjanak össze, melyen kimondassék a zsidó hitközségi hivatalnokok állandósítása.

Wallesz Áron.

Lembergí levél.

Lemberg, május 10.

Tekintetes szerkesztőség! Becces felszólítása alkalmat nyujtott nekem arra, hogy meggyőződjem, miként itélik meg önöknél az itt már hetek óta folyó titkos és nyílt mozgalmat. És mondhatom nem helytelen az önök nézete, midőn e paraszt mozgalmat első sorban szocialista indokokra vezették vissza. Van ugyan egy kis panszláv izgatás is a dologban, de hát — miként tudva van, a baj nem lép fel egyedül soha! A mi azonban a dologban nincs, nem is volt az az antiszenitizmus. Erről nem lehet itt szó, daczára hogy némely lap ennek akarta tulajdonítani a parasztok elégedetlenségét. A zsidóknak itt nincsen gyöngyeletük és talán még jobban érzik e földijélet sanyaruságait mint a parasztság, mely között ép ez indokból alig fordult elő kivándorlási eset, holott a galicziai zsidók majdnem egy harmada folytonos vándorlás közt tengi életét. A mozgalom egyéb iránt még mindig tart — titokban, a kedélyek lecsillapulása csak külső látszat.

Hogy Rochefortot mi lelte? Arra önök bizonyára kíváncsiak. Mi is lehetett az oka annak, hogy ez a radikális ember egyszerre az antiszenitizmus közlegényévé csapott fel? A dolognak azonban igen egyszerű magyarázata van. F. é. május 2-án a párisiak új képviselőt választottak Rochefort helyébe, a ki a mandatumról lemondott, miután a képviselőházban szónoki tehetség teljes hiánya miatt, nem szerepelhetett. A kerületben két jelölt viaskodott a mandatumért: Gaulier a „Rappel“ szerkesztője és Roche a kit nemrég Villefranchéban izgatás miatt elítéltek. A szocialista birlapok egyrésze pártolta Rochefort kandidátusát, Roche urat, holott a másik töredék: a Justice, a Lanterne, a Nation, a Radical és „XIX Siécle“ egyhangulag Gaulier mellett szólalnak fel. Rochefort e szakadás miatt boszankodván, de főleg azért, mert ez oppositióban a saját befolyásának csökkenését látta. Az a tudat, hogy az ő szava többé nem döntő, annyira elkeseríté, hogy a hiú ember eddigi elveit megtagadva, eleinte C l e m e n c e a u t, aztán L o c r o i x-t és végül D r e y f u s t támadta meg, mert „zsidó politikát csinálnak!“ Dreyfus, a ki ellen Rochefort a legnagyobb vehementiával fordult, az utóbbi párbajra hívatta ki, hol azonban baj nem történt, mert Rochefort olyan becsületbiróság elé akarta terelni az ügyet, melynek

tagjai monarchisták. Ebbe Dreyfus nem egyezvén, ismét tanácskoztak, míg végre hosszú alkudozás után 35 lépésnyi távolságot állapítottak meg és a párbaj ki is vivotott, anélkül hogy bármelyik fél megsebesült volna. Dreyfus különben tovább folytatja a Rochefort ellen megkezdett tollharcot és a „Nationalban“ legujabban azt írta, hogy az Intransigeant szerkesztője Rochefort önzőbb és pénzsóvárabb a velencei kalmárnál vagy egy frankfurti házalónál.

*

E mellett Drumont könyvéből napról napra több példányt fogyasztanak, mert az olyan affairek, mint a milyen a Rochefort — Dreyfus, Drumont — Mayeré voltak, az illető műnek csak újabb reklamot csináltak. Eleinte azt hitték, hogy kevesen fogják figyelemre méltatni, és hogy rövid idő alatt elfelejtik. Most azonban, miután Drumont könyve abban a szerencsében részesült, hogy kiváló írók a zsidókat védelmezik az abban foglalt vádak ellen, egyszerre közérdekeltséget kelt és innen van, hogy most már körülbelől 20.000 példány fogyott el, daczára, hogy eleinte minden olvasm tudó ember megvetéssel fordult el tőle.

Boros.

Egyes földbirtokosok erélyes felszólalása folytán a kormány indítatva érezte magát arra, hogy a csendőrséget szaporítsa és a nyugtalan kerületekbe katonaságot küldjön. Számos egyént elfogtak, sok embert érzékenyen megbüntettek és ezek a rendszabályok a földmivelő népet megijesztették.

A 40 év előtti kormányzat arra tanította a parasztot, hogy a földbirtokost a császár csak túri, de a parasztok által meg fogja semmisíteni. Ugy okoskodik most a paraszt, legalább a mi vidékünkön, ahogy 1846-ban tanulta.

Természetes, hogy ennek a gondolkozásmódnak alapját főleg a nyugot-európai szocializmus képezi; A parasztság nem bizik többé az ígéretekben, a maga gyanakvó észjárásával a kormány közegeit „árulóknak tekinti, kik a „lengyelek“-kel tartanak és a császárt megcsalják.

Hírlapunk a „Csasz“ más nézetet vall, egyrészt mert kormánypárti létére a kormány zavarát nem akarja növelni, és szépitgeti a dolgot, azután meg azért, mert nem akarja elismerni, hogy parasztjaink elég hazafiatlanok volnának testvéreiket, az urakat, gyűlölni és így a nép összes osztályainak egyetértésébe vetett hitet megezáfolni.

Ugy tetszik nekem, hogy a „Csasz“ itt a „Beschwichigungs-Hofrath szerepét viszi. Egyébiránt az is lehet, hogy a kedélyeket megpyugtatni vagy kiengesztelni igyekszik. A megnyugtatás még sikerülhet neki, de a kibékítés már csak azért sem sikerült, mert a „Csasz“-t egy paraszt sem olvassa.

Természetes, hogy a „Csasz“ támadásokat intéz a „Nova Reforma“ és más demokrata lapok ellen, ezekre hárítja a felelősséget, amiért a mozgalomról elferdített túlzott tudósítások jöttek nyilvánosságra.

A szocialisztikus nemzetközi forradalmi párt a jobbara földet bíró, konzervatív gondolkozású és arisztokratikus hajlamú galicziai parasztot is szeretné szövetséges társul megnyerni, és e tekintetben most tette meg az első lépést. De azért igaz az is, hogy orosz izgatóknak kellett itt működniök, mert nem valószínű, sőt lehetetlen, hogy a parasztok önszántukból, támogatás tudata nélkül ily egyértelműleg, száz meg száz négyzet mértföldnyire terjedő területen ilyen egyszerre határozták volna el magukat ilyen büns tettekre. Ezt a feltevést támogatja mindaz, ami a hangoztatott fenyegetésekből eddig nyilvánosságra került.

Kérelem.

Az alanti felhívás közlésére a következő sorok kíséretében lettünk felkérve:

Tekintetes Szerkesztő úr!

Ezennel bátorkodunk a tekintetes szerkesztő urat felkérni, sziveskedne az ide mellékelt felhívást átolvasni és az ebben érintett hazafias eszmét felkarolva, azt becses lapjában közhírré tenni s egyszersmind a gyűjtés e magasztos célra megnyitni.

A tekintetes szerkesztőség hazafias nézeteit és igazi magyar érzelmeit ősmerve, nem vonakodunk esedezni, hogy a mellékelt felhívást célunk előmozdítására, díjmentesen becses lapjának hasábjába felvenni méltóztassék.

Kérelmünk kegyes telyesítését remélve, maradunk mély tisztelettel
Röser A., biz. elnök.

Torontálmegye Gyertyámos községének tisztán németajku közönsége az 1885-ik ávi október hó 19-én százéves fennállásának évfordulóját ünnepelte meg.

E század lefolyása alatt a telepítés nehézségeinek leküzdése után lakossága kitartó munka és szorgalom által felvirágzásnak indulva, mindinkább megszerette a hazát, az együtt szenvedett viszontagságok és együtt élvezett örömek szorosabbá fűzték ama testvéri kapcsolatot, mely a bevándorlottakat és itt született gyermekeiket a nemes magyar nemzethez csatolták; magyar hazánk alkotmányos szabadsága kifejllesztette a hazaszeretetet, s a szabadságharcban ezen alkotmányért vérüket áldozva, hű fiaivá váltak a magyar hazának s lángoló hazaszerettel hódolnak a magyar állameszmének, melynek magasztosságától mélyen át vannak hatva.

Ámde a nemzeti ébredés eme korszakában, hol a társadalom országszerte szervezkedik a magyar állameszme, a magyarosodás terjesztése s a közművelődés emelése céljából, Gyertyámos község hazafias lakossága belátta, hogy a magyar állameszme iránti rendithetlen hódolata, mely kebleikben működik, nem elegendő, s hogy a magyarosodás és közművelődés terére kell lépnie, hogy a jövő nemzedék azon várakozásoknak megfelelhessen, melyeket a haza minden fiától méltán megkövetelhet.

Hogy a kettős cél: a magyarosodás terjesztése és a közművelődés emelése együttesen eléressék, Gyertyámos községe a 100 éves fennállás emlékére elhatározza, hogy Szeged városában, a magyar alföld emporiumában házat szerez, melyben a kellő felügyelet alatt, első sorban saját kebeléből, esetleg azonban más idegen ajku községből 60 gyermeket helyez a legszerényebb évi járadék mellett el, hogy a magyar nyelvet elsajátítva, az ott tenálló tanintézetekben magukat kiképezhessék, s a magyar nyelv birtokában, magyar szellemben neveltetve, a haza hasznos és hű polgárává válva, annak nyelvét és szellemét úgy a társadalomban, mint egykor alapítandó családjukban terjeszszék és meghonosítsák.

Ezen magasztos eszme megvalósítása azonban áldozatokat kíván, s habár ezen község hazafias lakossága készséggel áldoz a haza oltárára; közvagyon hiányában még sincs azon helyzetben, hogy ezt — akár túlfeszített áldozatok árán is — saját erejéből létesíthesse, s így kénytelen a hazafias támogatást igénybe venni, hogy e nemes cél eléressék.

A midőn tehát a fennebbiekben törekvésünket (ezim) közöltük volna s azon meggyőződésünknek adnánk kifejezést hogy azt kegyes pártolásában részesítendi, esedezünk, miszerint becses adományával a magasztos cél támogatni, s az eszme kivitelét lehetővé tenni méltóztatnék.

Az adományt kérjük Gyertyámos községének egyenesen beküldeni, mely is azt 14 naponként lapok útján nyilvánosan fogja nyugtatni,

A helyi bizottság megbizásából:

Röser Ádám, biz. elnök. Vuchetich Ödön, biz. jegyző.
Rigó István, m. aljegyző.

H I R E K.

— **Berlinből** írják: A szocialista törvény tárgyalása még folyton foglalkoztatja a német sajtót. De érdekes is volt az a tárgyalás nemcsak azért, mert **Bismarck** többször felszólalt, hanem mert **Stöckernek** hosszú hallgatás után alkalmat szolgáltatott a szereplésre. Senki sem hitte, hogy **Stocker** azok után, miket neki a különböző törvényszékeknél hallania kellett, olyan vakmerő cinizmussal beszéljen az ő hon- és népméltó missziójáról. S mikor az udvari pap szót emelt siri csend állott be a tanácskozó teremben, mert tudták előre, hogy heves vita fejlődik kifakadásai folytán. S' amit vártak, be is következett: **Stöckernek** a szocialistákkal folytatott szóharca legérdekesebb volt az egész vitában. A szocialistáknak gyűlölete **Stöcker** iránt természetes. Eltekintve a tisztán emberi motívumoktól a gyűlöletet az a tény is növeli, hogy a szocialisták nem ismernek faji vagy vallási különbséget s' így **Stöcker**, aki a zsidók ellen irtóháborút visel a szocialisták egyik leggyűlöletesebb ellenfele. **Stöcker** a „keresztény szocialis munkáspárt“ alapítója, a mely eleinte nagy szakadást idézett elő a berlini munkáspártban és számos hivatást hódított el a **Bebel** féle vörös szocializmustól. **Stöcker** a népgyűléseken a keresztény porosz királyi szocializmust hirdette a trón és az egyház oltalmára. Egy ideig hatalmas konkurrens volt **Bebel** és **Liebknechtnek**, kiktől a tömegeket elhódítani akarta. Hogy a tömegek szenvedélyére hasson antiszemita nézeteket kezdett vallani és a vörös internacionálével szemben feltalálta a zsidó „arany internacionálét.“ Ő volt az, aki legelőször fogta a zsidókra, hogy ők szolgáltatják a szocialista vezéreket. Utalt **Marx** Károlyra, az „internacionale“ alapítójára a ki zsidó volt, továbbá **Lasalle** Ferdinandra és **Liebknecht**re, a mai német szocialisták fejére, a ki szintén zsidó származású. De ezeken kívül — így érvel **Stöcker** — egyik parlamenti párt sem mutat fel annyi zsidó tagot mint a szocialista párt, a hol hárman vannak: **Singer** Pál berlini, **Sabor** majnai-frankfurti és **Kaiser** dresdai képviselők. **Singer** már erős polemikába is bocsátkozott **Stöckerrel** és úgy látszik ennek antiszemitizmusát ép olyan kegyetlenül ostromozta mint az ő „monarchikus szocializmusát.“ **Sabor** azonban csak egyszer szólalt fel, de akkor nem aratott olyan szónoki babérokat mint hitsorsosa és elvtársa. **Sabor** egy német lap így jellemzi;

Ki az a **Sabor**?

Ott ül a német birodalmi ülésteremben a Ház asztalának közelében. Nyájasan tekint a szónokokra, hogy minden szót megértsen. A ki **Munkácsy** képét látta, az **Saborban** azt az alakot fogja felismerni, melyet a híres magyar festő **Krisztusnak** adott, mikor ez **Pilátus** előtt állott és a mely alakítás ellen a katolikus világ annyira protestált.

Képzeldenek egy fiatal rabbit, a kit a folytonos gondolkodás és bőjtölés testileg sorvaszt és aki a legkifogástalanabb zsidó tipussal rendelkezik. Ha ezt az alakot a

Munkácsy képéről levennék és fekete szalonkabátba és ugyanolyan színű nadrágba öltöznék egészen szakasztott mását kapnók **Sabornak**, a frankfurti zsidó felekezetű szocialista képviselőnek.

És sajátságos, hogy ezt a férfiút a milliomosok városa küldte a német birodalmi gyűlésbe képviselőnek. Igaz, hogy maga **Sabor** is gazdag ember, de azért ő tántorithatatlan híve a szociáldemokracziának.

Sabor **Adolf** szegény szülőktől származik. Miután a filozófia és államtudományi tanfolyamokat befejezte, tanítással, leckeadással tengeté életét míg végre egy frankfurti zsidó iskolának tanítója lőn. De ezt az állást radikális beszédei miatt, melyeket népgyűléseken tartott, csakhamar elveszté. Ekkor ismét magánleckekeztet adott előkelőbb zsidó házakban, a hol egyik gazdag leány tanítványa a szerény és csöndes tudósba szeretett. A leány hűsége legyőzte a szülők ellenállását és végre nőül ment **Saborhoz**, a ki e házasság folytán tetemes vagyonra tett szert.

Most birodalmi gyűlési képviselő, a ki szabad idejét azzal tölti, hogy szegény, de tehetséges tanulóknak ingyen oktatást ad a tudomány minden ágában.

Sabor még nem fejlődött ki nagyobb szabású szónokká; ünnepélyes beszéde nem tesz mindig komoly hatást hangja miatt, mely a tulvilági siri hang benyomását teszi, első parlamenti felszólalása alkalmából kinevették. Mire ő szokott ünnepélyességgel a nevető társaságba belekiabálta: „Meine Herren, Das lässt tief blicken!“ A Ház e megjegyzésre még nagyobb hahotába tört ki és frankfurti ellenfelei felhasználva e megjegyzését, nyomban felkerestek egy corset készítőt, a ki az ő legujabb portékáját: corsets à la **Sabor**nak keresztelte.

— **Kászonyi Daniel** a veterán író és a magyar szabadságharc egyik kiválóbb alakja e héten a legnagyobb nyomorban halt meg **Budapest**en. **Kászonyi** az „Egyenlőség“ szerkesztőjével egy időben együtt dolgozott a **Függetlenség**nél, mely lap ekkor még nem sülyedt az antiszemitizmus fertőjébe, hanem férfias szószólója volt a jogegyenlőség elvének. Ugyan ez időben jelentek meg **Istóczy** „12 röpiratának“ első számai, melyeket minden szerkesztőségnek megküldött, s így a **Függetlenség**nek is — bírálat végett vagyis inkább, hogy reklámot csináljanak neki. **Kászonyi** nagy ellensége volt **Istóczy** agitációjának és mikor a füzetet meglátta nyomban **Bogdányinak** adta át azzal a megjegyzéssel: Ősém, ezt csak te bírálhatod meg alapesan, mert magyar is, zsidó is vagy és **Istóczy** a magyaroknak és zsidóknak egyaránt káros mozgalmat akar előidézni.

Bogdányi pennát fogott és hozzálátott a bírálatához, mely olyan éles lett, hogy a jó öreg „Dáni bácsi“ szinte hüledezve kérdé:

— Tudsz-e jól lőni, ősém?

— Baka voltam -- felelé **Bogdányi** — tréfásan.

— No hát akkor se baj, szólott ő megnyugtatta.

Mikor a t.-eszlári ügy a parlamentben legelőször került szóba, **Dáni bácsi** még az nap jelenté ki a szerkesz-

tőségben, hogy ebből még „nagy dolog“ lesz, mert — úgymond — minél nagyobb a hazugság, annál több hívőre akad.

— Hát te mit szólsz az interpellációhoz, kérdé az öreg asztalszomszédjától, Bogdányitól.

— Igaza van Dani bácsi, nagy dolog lesz még ebből, ha a sajtót is olyan gyalázatos indokok vezérlik mint a hírek első terjesztőit. Néhány nappal később, miután a t. eszlári ügy már olyan mérveket öltött, hogy a szerkesztőségben ez képezte a pihenők szótöltelékét, Bogdányinak érveleséit a ritualis vérvád ellen, hatalmasan támogatta és végül haragosan fölkiáltott:

— Csak az fáj, hogy öreg napjaimra ezeket a dajka meséket újra kellett hallanom olyan ajkokról, a melyek a nép előtt a szabadság egyenlőség és testvériség ígét hirdetik!

Mikor Bogdányi a Függetlenség szerkesztőségéből végkép elvált, felkereste „Dani bácsit“, hogy a jó öreg előtt is indokolja elhatározását. Dani bácsi azzal fogadta:

— Helyesen cselekedtél, nemcsak mint zsidó, de mint igazi szabadelvű ember sem maradhattál tovább.

Bogdányi erre mintegy önkénytelenül kérdé, hogy hát hogyan tudja összeegyeztetni nézeteivel a kérdéses lap magatartását?

— Hja, én öreg, törődött ember vagyok, szolt busan Kászonyi! Mit kezdjek, ha a Függetlenségtől elmegyek? Koldulni nagyobb gyalázat, mint a más akaratának alárendelni magát. Egyébként, igaz lelkemre mondom, hogy az én tollam ezt a szót: T.-Eszlár, nem fogja leírni soha. Később gyakran felkereste Kászonyi e lapok szerkesztőjét, a ki meg volt győződve, hogy szavát becsületesen megtartotta, — mert mind végig helyteleníté a Függetlenség irányát, a mely lap számára ő különben csak külföldi politikáról irt és többnyire csak angol és német lapokból fordított.

* *

— **Matészalkáról írják nekünk:** Tekintetes szerkesztő úr! Legyen szabad b. lapját egy dologról ertesítenem, melyet ha eddig elhallgattam, az csak az illető egyenes felkérésére történt. Ugyanis egy néhány hóval ezelőtt azon hír merült fel, hogy a megüresedett kassai anya hitközség rabbi állás betöltésére a mi rabbink dr. Lieberman Kálmán úr lett felkérve. Kétkedéssel fogadtuk egyelőre a hirt, mert nem akartuk hinni, hogy a hír megvalósul. S im egyszerre mégis csak arra virradtunk fel, hogy a mit hinni sehogysem akartunk; a mi szeretett rabbink Kassa anyahitközség rabbijává lett megválasztva. Nem tudjuk most már örvendjünk-e vagy szomorkodjunk ez esemény fölött? Van okunk örvendeni, hogy e fenkölt szellem, végre az őt már rég megillető fényesebb állásra lett meghíva. De sokkal inkább, ezerszeresen van okunk a szomorkodásra, mert mi sokat, kimondhatlan sokat fogunk veszteni e távozás által. Ők, a mi rajongásig szeretett és az imadásig tisztelt rabbink, a mi lelkünk igazi pásztora, a mi édes atyánk, ha elmegy innen, úgy pótolhatatlan lesz

a veszteség. Elmondhatjuk akkor: lehullott a mi fejünknek korónája, szeretett papunk és annak neje. Egy közös fájdalom tartja fogva mindnyájunk lelkét, mindnyájunkét, úgy szegényét, mint gazdagét, úgy ifjuét, mint öregét, úgy nőét, mint férfiét, a mely fájdalom forrása azon tudat, hogy őket nemsokára mellőzni leszünk kénytelenek. Mi lesz a mi mintaszerű egyházunkból, melyet rabbink szelleme megóvott mindeddig az országszerte dúló pártviszálytól? Mi lesz a mi iskolánkban, melynek egyik legerősebb oszlopa Lieberman Kálmán rabbi volt?! Mi lesz a nőegylettel, melynek buzgó fáradhatatlan titkára, mozgató lelke a mi rabbink volt? Van okunk, méltó okunk a panaszkodásra, a szomorkodásra! Fájdalmunkat csak azon tudat enyhíti, hogy méltó, a mienknél bizonyára méltóbb helyre, fényesebb polczra tároznak, a mely e két nagyszabásu alakot méltán meg is illeti. Adja Isten, hogy soha se legyen megbánni a körünkben való távozást, körünkben, a mely reájuk nézve az igazi szeretet országa volt mindig.

Herman József.

— **Viszonzás.** Tekintetes szerkesztő úr! Becses lapjának mult heti számában S-a aláírással alatt jelent meg egy cikk, amely az általam mondottakra reflektálva olyan megjegyzéseket tartalmaz, melyeket szó nélkül nem hagyhatok. S-a úr félreértett engem. Czikke azon tévedésen alapszik, hogy a magyar zsidóság örvend annak, ha jó talmudisták érettséget tesznek és egyszersmind a rabbiképző felső tanfolyamát is látogatják. Én is tudom, sőt meg vagyok győződve arról, hogy egy tekintélyes hitközség inkább olyan rabbit fog felvenni, aki a philozóphiát is hallgatta, mint olyant, aki legfeljebb csak érettséget tett. Azonban mit csináljanak a kisebb hitközségek, a melyek nem képesek ilyen rabbit tartani? Vagy követelhető-e, hogy egy ilyen rabbi 500—600 frtos állomásra menjen? Vagy engedjük-e, hogy a kis állomások, amelyek nem kis szerepet játszanak, hivatatlanok kezeibe kerüljenek, akik a magyar nyelvet sem bírják? Hiszen az a modern rabbi főfeladata, hogy mindenütt a hazai nyelvet terjeszsze. Ki van inkább hivatva arra a nemes feladatra, mint ő? Továbbá vegye tekintetbe S-a úr, hogy a kisebb hitközségek merev orthodox szellemben vannak még szervezve. Ezek irtóznak olyan rabbitól, aki egyszersmind dr. philosophiae is. Sokaktól hallottam, hogy inkább olyan rabbit akarnak felvenni, aki jó talmudista és legfeljebb csak nyolcz gymnáziumot végzett. Az orthodoxok nem akarnak rohamosan haladni, hanem lassan és óvatosan. Több bizalommal viseltetnek tehát oly rabbi iránt, aki csak az alsó tanfolyamot végezte. Majd később midőn a rabbivizsgáról fogok szólni, megmagyarázom e dolog mivoltát. S-a úr azt hiszi, amint soraiból kitétszik, hogy én nem vagyok tisztában a rabbivizsgával. Én is kérdezem: Vajjon mit méltóztatik érteni rabbivizsga alatt? Nem-e az, hogy az illető egyén egy tekintélyes rabbi előtt a talmudnak kiszabott szakaszaiból vizsgát tegyen? Aki rabbi oklevelet akar kapni kell-e annak exegesisből is készülni? Kegyeskedjék csak megkérdezni az összes magyarországi rabbikat, a moderneken kívül, vaj-

jon letettek-e valami vizsgát az exegesishól is? A bibliából soha sem vizsgáltak senkit sem, mert feltették, ami helyes is, hogy minden talmudista tudja; a bibliakritika pedig szálka volt a jámbor hívők szemeiben. A szeminárium csak úgy tudna magának az orthodoxok közt tért hódítani, ha alsó tanfolyambelieket rabbikká avatna. Hogy az alsó tanfolyamban jó talmudisták vannak, az tény és S-a úr nem ismeri a viszonyokat, ha ezt elvitázní akarja. A szeminárium hire ily eljárás által folyton javulna. Az orthodox elem nem megvetendő tényező, nagyon kívánatos volna ezt a rabbiképző részére megnyerni. Miért nevezi S-a úr az olyan rabbikat, akik a felső tanfolyamot nem látogatták, féltudományuaknak? Löw, Steinhart nem voltak-e elég tudományos papok? pedig alig jártak a felső tanfolyamot? Hochmuth, Hirsch prágai főrabbi, féltudományuak-e? pedig ők sem végeztek egyetemet. Nem lehet e később is tanulni? „Holtig tanul a jó pap“ mondja a példabeszéd. S-a úr egyáltalában nem ismeri a viszonyokat, midőn azt mondja, hogy egy mai talmudistától azt kívánják, hogy ismerje a talmud történeti fejlődését is. Kiket illeti a mai kor a talmudisták nevével? Vajjon Grätz, Kohut-e azok, kiket talmudistáknak elneveztek? Nem Bloch, Brüll, Hidesheimer-e a talmudisták? Foglalkoznak-e ők a talmud történeti fejlődésével? Nem elég munkát a-de a talmud tanulmányozása? Mi úgy tanulmányozzuk a talmudot, amint őseink tanulmányozták és csak azok, akik ily szellemben folytatják talmud tanulmányaikat, neveztetnek talmudistáknak. Hogy melyik iránya helyesebb, az nem tartozik ide; majd az idő megfogja mutatni. Még többet lehetne e S-a úr cikke ellen felhozni, azonban legfőbb törekvésem a rövidség lévén, nem akarok hosszú polemikába bocsátkozni. Elég az hozzá, hogy a szükségletekkel számolnunk kell. Különben S-a úr megígérte, hogy egy legközelebbi cikkben fogja véleményét a rabbiképző felső tanfolyamának túlterhelése felől elmondani. Erre várok és majd alkalommal szerencsém lesz vele még egyszer találkozni. Kiváló tisztelettel maradtam, Budapest 1886. május 12-én a tekintetes szerkesztő úrnak alázatos szolgálja

H-o.

— **Zsidó magyar egyesület** van alakulóban a fővárosban, melynek első sorban az a célja, hogy zsidó felekezeti gymnasiumot alapítson. Az eszme már rég foglalkoztatja a magyar zsidóságot, de eddig kivihetetlen volt a nagy költségek miatt. Már számtalanszor fogtak az eszme megvalósításához, de mindannyiszor ismét le kellett mondani, részint a kezdeményezők tájékozatlansága, részint pedig azon tényezők közönye folytán, melyeknek támogatására számítottak. Most is nagy nehézségekkel járt bizonyos körök kapacitálása, melyek, hogy a terhektől meneküljenek, minden éféle mozgalmat „magasabb szempontokból“ czélszerűtlennek deklarálnak, hogy legyen ürügy szép szerével a kötelezettségek alól kibujni. — Néhány lelkes férfiú azonban a viszonyok illetén állása által sem engedte magát visszariasztani és újból tettek kísérletet az egyesület létesítésére. Értekezletet hívtak össze, melyen többek közt Kármán Mór, ifj. dr. Neuman

Sándor, Kornfeld bankigazgató is részt vettek és az egyesület létesítését elhatározták. Az értekezlet egy több tagú bizottságot küldött ki az egyesület alapszabályainak kidolgozására s így remélhető, hogy az egyesület ügye ilyen megbízható és ügyes kezekbe kerül, valami sikerhez majd csak eljut.

— **Dr. Brimánus védelései.** Rohling prágai egyetemi tanár kebelbarátja és tanítója Brimánus Agost jelenleg Rómában tartózkodik, miután Velenczében a protestáns vallást elhagyva a rom. kath. vallásra tért át. Mielőtt azonban ezt a vallásváltoztatást foganatosította volna, Konstantinápolyban élt mint jámbor mohamedanus mindaddig, míg e városból kiutasították. Hogy a kathalikuss valláson meddig marad, az a jövő titka. Tény azonban, hogy az eurnpai felekezetekeket már majdnem mind végig kostolta. Reméljük, hogy nemsokára az ó villág vallásait is megszerencselteti, mert olyan természetű emberek, mint Brimánus, pénzért megfetés imádók is lesznek.

— **Pályázat.** A nagy-beckerek izr. hitközségben egy főkantori állomás megüresedvén, arra ezennel pályázat nyittatik. Az állomás 800 frtnyi évi jövedelemme. és a szokásos járulékokkal van összekötve. Pályázók, kik modern énekkar és orgona kíséret mellett előimádkozni képesek és a thora felolvasásban jártasak, kellőleg felszerelt folyamodványaikat f. é. június 15-ig beküldhetik.

Eisenstädter J. L. izr. hitk. elnök.

Szerkesztői üzenetek.

N. V. urnak M. K—a. Legnagyobb sajnálatunkra nem szolgálhatunk az illető elbeszéléssel, mert a kérdéses számok már mind elfogytak.

K—v. Gy. urnak Budapest. Sziveskedjék bennünket alkalmilag meglátogatni.

H—n. urnak Sárospatak. A cikket annak idején közölni fogjuk. A kérdést most még nem tartjuk aktualisnak.

R—r. D. urnak Budapest. A magyar orthográfiában a „Nyelvör“ szerint két fő elv: az etymologiai és phonetikai, egyenlő hatalommal uralkodik.

HIRDETÉSEK.

Az

„EGYENLŐSÉG“

kiadó hivatala IV., váczi utca 11. sz.

a hová mindennemű küldemény

czimzendó.

Pályázat.

A nagyváradí orth. izr. hitközségnél a jegyzői állomás megüresedvén, erre ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állomás, mely egyelőre 2 évre lesz betöltendő, 600, esetleg 800 frt évi fizetéssel és a szokásos mellékjövedelemmel van összekötve. Pályázók, kik fedhetlen előéletű magyar honpolgárok, életkorukat és családi állapotukat feltüntető kérvényeiket, képességeikről, minősítésökről, valamint eddigi alkalmaztatásukról tanuskodó bizonyítványokkal felszerelve, az alulírott előjárósághoz folyó évi május hó végéig küldjék be.

Nagyvárad, 1886. évi április 25-én.

Az orth. izr. hitk. előjárósága:

Ullmann Izidor,
elnök.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni izraelita hitközségnél a mai kor igényeinek megfelelő tudományos képzettséggel bíró, az iskolák feletti felügyeletet és általában a hitoktatást gyakorló magyar hitszónok állomása betöltendő levén: felhivatnak mindazok, kik ezen állomásra pályázni óhajtanak, miszerint bizonyítványaikkal kellően felszerelt ajánlataikat a f. é. június 1-ső napjáig az alulírott előjárósághoz adják be.

Ezen állomással egybekötött összes feltételek iránt a hitközség elnöke: Dr. Scheer Benő ur adja kívánatra az értesítést.

Debreczenben, 1886. április 25-én.

A debreczeni izraelita hitközség
Előjárósága.

Pályázat.

A török-kanizsai izraelita hitközségben, illetve anyakönyvi kerületben 800 frt évi fizetés, 200 frt lakbéráttalánnyal és a törvényesen megszabott anyakönyvi díjakkal javadalmazott rabbisági állás, melylyel a héber oktatás fölötti felügyelet is jár, betöltetni határozatván, arra pályázat nyittatik. Pályázók, kiktől a magyar állampolgárságon és az anyakönyvek vezetésével előirt törvényes minősítésen kívül a rabbiságtendők végzése, a magyar és német hitszónoklat kívántatik, felkéretnek, kellően felszerelt folyamodványaikat f. évl június hó 14-ig az alulírt elnökséghez beküldeni. Az állomás f. é. július 1-jével betöltendő, próba szónoklatra az elnökség által meghívott fog bocsátatni.

Török-Kanizsán. 1886. évi május hó 12.

Franklin Vilmos, kerületi elnök.

Ungár, kerületi jegyző.

Brünni kelméket

elegáns

tavaszi öltözetre

3.20 métert, azaz 4 bécsi rőföt kitevő szelvényekben 4 frt 80 krért igen finom, 7 frt 10 krért legfinomabb, 10 frt 50 krért legeslegfinomabb

valódi gyapjuszövetből

szállit az összeg postautánvétele mellett a hiteles és szilárdnak ismert

Siegel-Imhof

Tuchfabriks Niederlage

BRÜNNBEN.

Nyilatkozat: A fönnebbi cég, hála szilárdságának a vevők részéről nagy bizalomnak örvend. Ezt bizonyítja, hogy a Siegel-Imhof cég minta nélküli megrendeléseknél is kevés pénzért valóban a legjobb árut szállítja.

De miután szédelgő czégek Brünni áruk köpenye alatt garázdálkodnak, a fönnebbi cég ennek ellenében kívánatra mintákat is küld,

ingyen és bérmentve.